

PUNCTUL INTERIOR

de

Mirela-Ioana BORCHIN

Sistemul semiotic utilizat în exprimarea scrisă este compus din semne verbale, semne de ortografie și semne de punctuație. Aceste semne sunt folosite în conformitate cu normele ortografice, norme stabilite de instituțiile academice care controlează aspectul scris al limbii. Două lucrări recent editate de Academia Română (*Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a, 2005 și *Gramatica limbii române*¹, ediția a III-a, 2005) evidențiază cu promptitudine importanța respectării regulilor de folosire a semnelor ortografice și de punctuație.

Dacă norma ortografică este strictă și abaterile de la aceasta sunt considerate indicii ale curențelor din instrucția lingvistică a autorilor lor, norma de punctuație este privită de vorbitori cu mai mare lejeritate, iar încălcările ei nu sunt la fel de dur sancționate.

Autorii GA₃ admit explicit posibilitatea creării unor efecte stilistice prin ignorarea unor reguli de utilizare a semnelor de punctuație:

„Punctuația poate marca încălcarea anumitor reguli sintactice, cu intenția de a crea efecte de emfază. De exemplu, punctul poate marca fragmentarea unei propoziții sau a unei fraze prin intonație, uneori și prin pauză, subliniindu-se unitățile izolate de regenții lor: comp. *O să-l vizitez*[.] *Mâine* (sau *Când o să pot*), *O să-l vizitez mâine* (sau *când o să pot*)”².

Faptul că introducerea punctului în interiorul unității comunicaționale poate fi o sursă de expresivitate, având, mai cu seamă, o justificare extralingvistică, ne determină să analizăm mai îndeaproape câteva situații de comunicare în care segmentarea subiectivă a enunțurilor vine în contradicție nu numai cu regulile punctuației, ci și cu norma gramaticală.

¹ În continuare: GA₃.

² GA₃, vol. II, p. 950.

O întemeiere pragmatică a preferinței pentru ceea ce am numit *punct interior*³ poate fi o explicație pentru frecvența acestuia în materialul ilustrativ asupra căruia ne-am oprit – fragmente din romanul *Colecția de fluturi* al Simonei Constantinovici –, dat fiind că romanciera este conferențiar universitar, specialistă în limba română contemporană, cu ireproșabile cunoștințe de morfosintaxă și de punctuație. Observăm însă că, recurgând insistent la punctul interior, autoarea *Colecției de fluturi* se disociază, în creație, de profesoara de română, simțind față de enunțurile textului literar o mai mare libertate de expresie subiectivă și fragmentându-le în funcție de propria-i respirație epică.

Acestea fiind zise, avansăm și ipoteza creării – prin punctul interior – a unei figuri de stil la nivelul punctuației, figură care, prin pondere și număr de actualizări, prin motivațiile subterane și efectele de suprafață, devine o componentă esențială a subiectivității în proza Simonei Constantinovici.

În plan sintactic, câteva strategii discursive se bazează pe efectele produse de introducerea sistematică a punctului în interiorul unităților sintactice.

1. Urmărind modul în care sunt construite propozițiile și frazele din romanul Simonei Constantinovici, remarcăm o incidență ridicată a punctului interior în realizarea raportului de **subordonare**. Ritmul sacadat al rostirii nu-i îngăduie scriitoarei să încadreze conținuturile pe care intenționează să le transmită în propoziții dezvoltate, motiv pentru care determinantele părților principale sau, mai rar, secundare de propoziție apar după o spațiere prin punct. Aceste ocurențe neobișnuite – sub interdicție, conform normei în vigoare – ale punctului desemnează grafic răgazul necesar pentru căutarea unui termen subordonat adecvat completării eficiente a înțelesului elementului regent. Iată, în acest sens, cum se înfiripă în *Colecția de fluturi* o veritabilă gramatică alternativă a subordonării. În gramatica acestui roman, se separă prin punct:

a) în propoziție:

- atributul:

„Asta a fost prima lui reacție. *Firească. Spontană*”.

„Depășise limita rezonabilului. *Cea mai de sus*”.

- apozitia:

„Strângea panoul în brațe. *Perna* lui cea de toate noptile”.

³ De distribuția în propoziție și frază a acestui tip de punct s-a ocupat și G. Beldescu (v. *Punctuația în limba română*, ed. a II-a, București, Ed. 100+1 Gramar, 1997, p. 76-78). Domnia Sa trece în revistă cele mai frecvente situații în care punctul izolează părți de propoziție sau propoziții, fragmentând unitățile sintactice în poziții în care nici punctuația, nici gramatica nu permit prezența acestui semn.

„Aveam impresia că surpriza era destinată bietelor noastre ciolane, ale dubioșilor din sanatoriu. *Adică Isidorei, lui Ivo, mie...*”.

„Preotul era însoțit de trei crâsnici. *Unul răgușit, altul beat, al treilea complet afon*”.

- elementul predicativ suplimentar:

„Vorbele îi ieșeau stâlcit din gură. *Repetate. Repetate*”.

„M-am aplecat și-am mers câțiva metri în patru labe. *Salivând*”.

„Copiii alergau în toate direcțiile ca să-i prindă. *Cu brațele larg deschise*”.

- complementul direct:

„O luă la fugă pe scări în jos. Nu se opri până în parcul din spatele sanatoriului. Respiră adânc. *Aer, aer, aer*”.

„Pe Marco îl aștepta panoul acela, fără îndoială. *Pe Marco. Nu pe altcineva. El avea o colecție de fluturi*”.

- complementul indirect:

„Dugheana mirosea ciudat. *A petrol. A făină. A cauciuc. A ceară. A slănină afumată. A bomboane mentolate*”.

- complementul instrumental:

„Peste un câmp de orez ninge. *Cu fragezi fulgi*”.

- complementul circumstanțial de mod propriu-zis:

„Până să se dumirească despre ce e vorba, Paraschiv l-a înghițit. *Gogâlț, gogâlț*”.

„Tot de acolo, din biserică, ieșeau, ținându-se de mână, enoriașii. *Câte doi, câte trei*”.

„De pe acoperișul aproape pământiu – dacă ne referim la culoare – se scurgea ploaia. *Cărămidă cu cărămidă. Picătură cu picătură*”.

- complementul circumstanțial de mod cantitativ:

„Nu se putu abține în fața unui astfel de spectacol terifiant. *Vomită. O dată, de două ori*”.

- complementul circumstanțial de mod comparativ:

„Ne cuibăream în circumvoluțiunile creierilor lor, lărvuiam acolo, ne înmulțeam de sute de mii de ori. *Ca viermi*”.

„Acolo oamenii mor cu totul altfel, mult mai discret, și mormintele lor sunt mai modeste, iar preoții trec neobservați. *Ca o adiere de vânt. Ca o aripă de înger*”.

- complementul circumstanțial de loc:

„Se întâlni pe scări cu câțiva leproși. Aproape se îmbrânciră. *Între etajul doi și trei*”.

„Lumina cădea difuz. *Pe oameni, pe cruci, pe pantofi*”.

- complementul circumstanțial de timp:

„Stăruie încă în mine imaginea Barbarei, singura femeie pe care am iubit-o și urât-o deopotrivă. *Înainte și după crimă*”.

„Aveau rezerva lor din care ieșeau arareori. Puteau fi prinși. *Arareori*”.

- complementul circumstanțial de cauză:

„A deschis larg, cât a putut de tare, geamul. Nu avea aer. Se sufoca. *Astmul, astmul, astmul*”.

- complementul circumstanțial de scop:

„Unii și-au pus corturile chiar lângă buza gropii. *Pentru a nu rata nicio ecluziune*”.

- complementul circumstanțial de concesie:

„Le repetam uneori în gând. *Împotriva voinței noastre*”.

- complementul circumstanțial consecutiv:

„Brusc, fără motiv, m-am tras de urechi. *Până la lacrimi*”. etc.;

b) în frază:

- atributiva:

„Cadavrele soților Croff poate că nici nu sunt reale. Crima lui Marco sau Ivo nu a existat. A inventat-o scriitorul pentru a o face să intre în roman. Era necesară o crimă. Fiecare crimă cu ambiguitatea ei. *Din care niciun autor nu poate ieși*”.

„Nu știu de unde această nemaipomenită nevoie de a inventa. *Pe care o simte, fără îndoială, fiecare dintre noi*”.

- apozitională:

„Azi am pictat fluturele-pasăre. Doctorul Justinian, sau Ambrozie cel de temut, care, ca din întâmplare, m-a vizitat azi-dimineață, mi-a spus că acest fluture trăiește în Noua Guinee și că e monument al naturii. *Adică e pe cale de dispariție*”.

- circumstanțială de mod:

„Studentii, nu prea mulți la număr, veniți în salon împreună cu doctorul Justinian, mă privesc tâmp. *De parcă le-aș vorbi despre creșterea ardeilor iuți în deșert*”.

„Corul nebunilor din sanatoriul «Violete de Parma» se spărgea de pereți. *Cum se sparg ouăle în tigaia fierbinte*”.

- circumstanțială de timp:

„Am fi preferat amândoi să facem închisoare, zece ani, douăzeci, să muncim cât ne-ar fi ținut balamalele. *Până crăpam*”.

- circumstanțială de condiție:

„Aștept un înger să mi se așeze domol pe gura deschisă. Și să fâlfâie către stele, după aceea. *Dacă mai are chef*”.

- circumstanțială de concesie:

„Atunci inima se relaxează. Corpul nu se mai supune creierului. Cazi într-o dulce moleșală. Mușchii se blegesc. Nu mai poți înainta. *Deși vrei cu tot dinadinsul*”.

„Voi intra cu foarfeca în roman. La sfârșit de săptămână voi face acest lucru. Fără semne de întrebare. *Chiar dacă e dureros*”.

2. În **coordonarea** prin juxtapunere, folosirea predilectă a punctului în locul virgulei nu duce doar la încetinirea vitezei de lectură. La Simona Constantinovici întâlnim pauze de reflecție, de inspirație, de freamăt, după care comunicarea se continuă cu mai multă însuflețire. Acestea sunt expresia căutărilor și a descoperirilor, care înseamnă oprire, dar și flux creativ. De aceea, în *Colecția de fluturi*, autoarea separă prin punct:

a) părțile de propoziție multiple:

- subiecte:

„Nu, greșesc, acolo, în peticul acela de cer pluridimensional, nu exista ideea de copil. *Nici jucării. Nici baloane colorate. Nici gumă de mestecat. Nici scutece. Nici noți pierdute. Nici castele de nisip clădite anevoios, cu găletușa, grebla, lopățica și multe, multe scoici. Doar fulgurații contemplative și stări de plutire în neant*”.

- atribute:

„Atunci a simțit ceva deosebit, cum niciodată nu mai simțise, un soi de agitație interioară combinată cu nevoia de a prelungi clipa, de a dilata momentul la maximum, astfel încât să evite ruptura inerentă oricărei despărțiri, fie ea și temporară. *Provizorie*”.

„Da, avea, fără îndoială, o privire tulbure. *De animal hăituit*”.

- nume predicative:

„Viața materială e rea, animalică, bestială. *Fiară dezlănțuită. Teroare*”.

„Cuvintele ar fi fost superflue. *Neputincioase*”.

- complemente directe:

„Avea aripi de avion. *Coadă de avion. Suflu de avion. Calibru de avion*”.

„O cocă nespun de caldă. Creștea din mâinile mele ca o plantă de apă. Se întindea. Nu avea lungime. *Nici lățime. O masă de forme imperfecte*”.

- complemente indirecte:

„Pantofii îmi erau plini de noroi. *De frunze uscate, noroi și rumeguș*”.

„O crimă neelucidată e un moment de disperare. *Pentru individ. Pentru omenire. Pentru ideea de adevăr*”.

- complemente circumstanțiale:

- de mod:

„Probabil mă simpatiza și ea, căci, de fiecare dată, mă împotmoleam în privirea ei verde. Ca-ntr-un munte de zăpadă. *Ca-ntr-o livadă cu meri înfloriți*”.

- de loc:

„Îngenuncheasem în fața unui trunchi de copac. *În fața unui cer*”.

- de timp:

„Lui Ivo nu-i plăcea să treacă noaptea prin cimitire. *Nici ziua*”.

- cumul de circumstanțiale (de timp, de mod, de loc):

„Visez ca, începând cu vârsta de 40 de ani, să nu mai fac altceva decât să scriu. De dimineața până seara. *Fără a supăra* pe nimeni. *Într-o cameră* întunecoasă de bloc sau într-o căsuță de la țară”.

b) propozițiile:

- principale:

„Caut revista. Nu o găsesc. Devin brusc foarte nervos. Nu vreau ca irascibilitatea mea să se regăsească aici. Sting lumina, ca să nu mai pot scrie. E trecut de ora cinci. Afară e întuneric. Mă întorc la masă. Pipăi ultima pagină. Nu deslușesc o iotă. Câteva clipe nu se întâmplă nimic. Întorc privirea spre fereastră. Văd luceafărul. E cât un vârful de ac. Strălucitor ca un ochi de copil”.

- secundare:

- subiective:

„Își aminti că a interesat-o foarte mult să afle dacă există sau nu fluturi carnivori sau agresivi. *Să facă o baie caldă*, să uite de farmecul acestui bărbat criminal”.

„De aceea mi se pare uneori că-i aud. *Că-i simt pe-aici, prin preajmă*”.

- atributive:

„Nu erau vise urâte, coșmarești, ci fructul teribil al imaginației febrile care nu-i dădea pace. *Care-l rodea precum un sfredel*”.

- circumstanțiale:

- de condiție:

„O simplă descriere nu-i poate reda pe deplin linia și ritmul nedesăvârșite, numai dacă face un compromis cu realitatea. *Dacă se pretează la invenție*”.

- de scop: „Mă feresc să mai mănânc seara, de teamă să nu mă îngraș. *Să nu ajung obez*”.

3. În mod analog, în cazul **coordonării prin joncțiune**, unitățile sintactice de același fel se separă prin punct, cu deosebirea că punctul apare înaintea conjuncțiilor coordonatoare. Prin acest artificiu, instrumentele gramaticale, trecute de obicei cu vederea, ajung să ocupe o poziție inițială în cvasipropoziția/minifraza pe care o introduc și să dobândească valențe emfaticе:

a) în interiorul propozițiilor:

„Uneori s-a dăruit cu pasiune și-n final nu s-a ales decât cu praful. Ah, nu, greșesc. *Și cu pulberea*”.

„Râul îl despărțea de criminal. *Și labirintul pădurii*”.

„Lui Ivo nu-i plăcea să treacă noaptea prin cimitire. *Nici ziua*”.

„Fusese un iepure sau un șobolan. *Sau o pisică*”.

„În centrul povestirii se afla o crimă. De proporții reduse ori gigantice, asta rămânea s-o stabilească posteritatea. *Sau*, mai simplu, cititorul”.

b) între propoziții:

„Cădea inert. *Și* căderea nu se mai sfârșea”.

„Acum nu mai trăgea cu arcul. *Dar* continua să se afunde într-un codru imaginar”.

„Se regăsea și se pierdea, acolo, cu aceeași ușurință. *Iar* cinismul era, la o adică, refugiul său cel mai de preț”.

„Nu i-am văzut sărutându-se. *Însă*, fără doar și poate, un fir ascuns, roșu, al pasiunii, se țesea tacit între corpurile și sufletele lor”.

„Amânarea – deși ura astfel de subterfugii – îi era la îndemână, dar știa că nu va putea prelungi la infinit o astfel de stare. *Ori* se rupe, *ori* se leagă, vorba unui coleg din facultate apropo de reușita la examene”.

4. Segmentarea propozițiilor și a frazelor ocazională apariția intercalărilor și, implicit, favorizează dislocarea unor părți de propoziție, respectiv propoziții. Neastâmpărul gândurilor ce trebuie comunicate este mai puternic decât presiunea topicii, asupra căreia scriitoarea operează modificări, preferând să țină cont de ordinea lăuntrică a ideilor, indiferent de consecințele sintactice ale opțiunii sale:

a) părți de propoziție dislocate:

„Nu numai corpul nostru anticipează moartea cu fiecare zi ce trece, cu fiecare rid și cu fiecare partidă de sex. *Sufletul*, de asemenea”.

„Au apărut ca din senin. Ca muștele. *Neamuri, vecini. Vecini, neamuri*”.

„Calul alb stătea acum în mijlocul salonului. Între mine și Ivo. *Cu copitele adânc înfipte în podea*,”

„Nici nu vreau să mă gândesc că aș putea rămâne aici până la sfârșitul vieții. *Mort de viu*”.

„Ar fi de amintit și parcurile. Vegetație peste tot. *Luxuriantă*”.

„Trecuseră deja trei ani de la crimă. *Bătuți pe muchie*”.

„Peștii își primiseră cu entuziasm porția de mâncare. Asta, după îndelungi așteptări. *Semințe maronii. Semințe verzi. Spirulină pentru pești*”.

„Apa se revărsase, peștii se zbăteau desperați pe parchet. *Cinci galbeni, doi negri și unul, mai voinic, roșu*”.

„Sunt aproape sigur că, în visele lor, tot la noi se gândeau. Cu voluptate. *Ca la niște cobai, bineînțeles, dar, în fond, era totuna*”.

b) propoziții dislocate:

„Și-a pus capul pe butuc. Cu ochii închiși, aștepta un buzdugan sau o **ghilotină**. Ipotetică, bineînțeles. *Care nu avea să cadă, așadar*, și această certitudine îl scotea din sărite, ar fi preferat să-i simtă tăișul, apoi sângele cald scurgându-i-se pe umeri”.

5. Un caz particular de dislocare îl reprezintă postpunerea determinantului adjectival, separat prin punct de substantivul regent. Se pune în evidență, în acest mod, semantica adjectivului, cerut de enunțul insuficient de clar. Fiecare determinant, aparent uitat într-o primă fază, apare după punct cu mai multă energie, pentru a-și descrie intensiv, prin superlative semantice, regentul:

„Aici nu sunt decât porumbei. *Sute*”.

„Nebunia. Da, nebunia devenise, în sanatoriul «Violete de Parma», o activitate. *Unica*”.

„Ar fi fost pentru el un semn. *Primul. Ușor de descifrat*”.

„Voia să i se amputeze picioarele. *Ambele*”.

6. Adeseori, insistența asupra unui element discursiv cheie se realizează prin reluarea acestuia, imediat după punct sau la o distanță sensibilă față de ocurența precedentă. Importanța elementului reluat în alcătuirea semnificației enunțului este atât de mare, încât autoarea nu o poate reda într-un singur punct de pe axa sintagmatică. De aceea, se întoarce la cuvânt și îl repune în discuție, fie pentru a-l nuanța, fie pentru a-l preciza sau a-l potența semantic. Identificăm, din acest motiv:

a) reluări imediate:

„Din cadavre se mai scurgea încă **sângele**. *Sânge roșu, sânge brun, sânge negru. Sânge subțire, sânge gros*”.

„Avea tot timpul **frisoane**. *Frisoane, frisoane*. Tot corpul zgâlțâit”.

„Drumul până la groapă, până la înmormântare, înseamnă, de fapt, a scăpa de un **cadavru**. *De cadavrul acela, al tău*”.

„Călugărițele din mănăstirea Isidorei aveau părul atât de lung că o noapte întregă nu era îndeajuns pentru subtila artă a descâlcitului și a împletitului în codițe **subțiri**. *Subțiri* precum ceapa verde abia mijită din pământ”.

„Mă întreb cum îi va desena **cearcănele vieții**. *Cearcănele vieții*”.

b) reluări la distanță:

„E **un înger**, îți spune bătrânul. *Un înger*”.

„Ar fi preferat să descrie **un porumbel**, realitate mult mai fragilă, mult mai tandră. *Porumbelul* umed, cu miros acrișor, din podul copilăriei”.

„Citiseră câte ceva, fiecare, în legătură cu revenirea la o **viață anterioară**, dar să li se întâmple chiar lor, asta da ciudățenie! *Viața anterioară* a altcuiva”.

„Femeia își întinse voluptuos picioarele în așternutul plin cu **fluturi**. Măcel de *fluturi*”.

„Cu vârful pantofului a încercat să deschidă ușa balconului, să pătrundă în acea seră, da, putea fi numită seră, căci stăteau acolo, laolaltă, fel de fel de soiuri de plante, europene, africane, asiatice, unele cu eflorescențe, altele sterpe, **cactuși**, mai ales **cactuși**, bombați, înalți, înfloriți, încovoiați. *Cactuși* triști”.

„**Aerul rece** al dimineții îl face să strănute. *Aerul rece* al ultimei dimineți”.

Repetarea unităților lexicale este secundată de repetarea unității sintactice, prin înlocuirea construcției nominale cu un pronume:

„O altă abordare. *Spre asta* țintesc”.

„Pădurea. Mălul. Rătăcirea noastră. Urcatul în copaci. Mirosul. Concertul ratat. *Nimic* nu fusese real?”.

„Îmi plac poveștile. De orice fel. Ascultate, citite, inventate, *toate* își au farmecul lor”.

7. Întocmai ca intercalările, incidențele sunt delimitate de puncte. Utilizarea punctului interior pentru izolarea structurilor ce aparțin planului comentariului de comunicare propriu-zisă este o dovadă de consecvență procedurală. Maestră a fărâmițării enunțurilor în unități din ce în ce mai reduse ca dimensiuni, autoarea nu putea rata marcarea fermă a granițelor dintre două tipuri de discurs. Prin utilizare de puncte la dreapta și la stânga incidențelor, ea îngroașă liniile de departajare a acestora de restul textului, lăsat să curgă în sensul preconizat, aparent neatins de observațiile cuprinse în structurile incidente:

„Undeva, într-o altă dimensiune, Barbara râdea cu toată forța. I-am făcut semne disperate. *În zadar*. Nu mă vedea. Nu mă auzea”.

„Uneori s-a dăruit cu pasiune și-n final nu s-a ales decât cu praful. *Ah, nu, greșesc*. Și cu pulberea. Sublim deznodământ”.

„Când a coborât din autobuz, cu toate aceste frânturi de gânduri după el, s-a simțit îmbrâncit. *La propriu*. Un grup de țigănci tinere, bine încolțite, cu obraji rumeni, îl înconjurase”.

„Alții își tatuau fluturi pe corp. *Pur și simplu*. Se credeau, astfel, apărați”.

8. Revenirile cu precizări sau comentarii în scopul explicitării semnificației unei propoziții/fraze duc la o aglomerare de unități sintactice mai mult sau mai puțin ample, lipsite de predicat, care s-ar încadra aproximativ în clasa propozițiilor nominale. În aceste spații în care acțiunea nu progresează, scriitoarea se comportă ca un pictor, aducând tușe de culoare în enunțuri ce se cer înfrumusețate, înnobilate prin vibrație suplimentară:

„Cazi în gol, adică, mai precis, în propria ta ființă. *Ca-ntr-o cutie goală de conserve. Zdrăngănitoare. Târâtă de nuntași. Până-n poarta uriașă, de lemn, a bisericii. Un roman despre disperare*”.

„În afara textului era un handicapat, un măscărici. *Un domn de 40 de ani măcinat de îndoieli. Cu o personalitate răstignită, obligată să-și limiteze unghiurile de vedere*”.

„Visul poate fi o monstruoșitate depozitată în inconștient, imagine sau idee neperformantă. Poate fi obsesie. *Stăruință, chin al înfăptuirii. Imagine paradoxală, intangibilă, misterioasă, imprecisă, magică*”.

„Nu mai aduc deloc cu ființele robuste de dinainte. *Păpuși de cârpă. Zdrește. Miros pestilențial. De hoit. Descompunere. Firească ardere. Până la os. Până la clipa din urmă*”.

Mănuirea dezinvoltă – intuitivă sau deliberată – a punctului interior face din această opțiune de punctuație alternativă o particularitate definitorie pentru stilul prozatoarei Simona Constantinovici, fapt confirmat și de scriitorul Lucian Petrescu, care îi recomandă romanul, într-o frază în care o imită stilistic, recurgând intenționat la punctul interior:

„O carte de citit, dragii mei. *Nu o carte de grup literar. De generație. De senzație. De aplicație.* O carte de autor, dar și o carte care poate rămâne singură. Fluture aparent mic, de culoare pală, dar indestructibil, precum Nălbaru de la butoniera Tatălui. Amin”⁴. (s.n. – M.-I. B.)

Fenomenul punctului interior se înscrie în tendința generală a scriitorilor moderni și postmoderni de a ignora constrângerile punctuației oficiale și de a-și crea propriul sistem de expresie, printr-o distribuție personalizată a semnelor de punctuație. Pentru numeroși scriitori, punctul încetează a mai fi un semn de punctuație exterioară⁵. El este folosit în locul unor semne de punctuație ce nu pot figura în final de enunț:

- în locul virgulei:

„Într-adevăr, s-a apucat să scrie. Mi-a arătat, tot la telefon, că merge greu. *Că frazele se fac mai mari decât ar vrea el, și-și încurcă propozițiunile*”. (Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*)

„N-am vocație de anahoret. *Fiindcă sunt de o radicală sociabilitate*”. (P. Țuțea, *Între Dumnezeu și neamul meu*);

- în locul a două puncte:

⁴ L. Petrescu, *Cronica unor morți amânate*, prefață la Simona Constantinovici, *Colecția de fluturi*, Timișoara, Ed. Brumar, 2005, p. 9.

⁵ Vezi G. Beldescu, *Punctuația în limba română*, p. 76-78; M.-I. Borchin, *Manual de ortografie și punctuație*, Timișoara, Ed. Excelsior Art, 2005, p. 90-93; GA3, vol. II, p. 950 etc.

„Turner n-a pictat decât un portret. *Al său*”. (O. Paler, *Un muzeu în labirint*);

„Mi-am amintit brusc care a fost ultima mea dorință înainte de a muri. *Să mănânc un măr*”. (Simona Constantinovici, *Colecția de fluturi*);

- în locul liniei de pauză:

„Apoi a aflat din ziare că omorâse un cuplu, doi colecționari de fluturi, și că a fost internat într-o clinică de psihiatrie. *Pardon, un sanatoriu de recuperare*”. (Simona Constantinovici, *Colecția de fluturi*)

„În mâna dreaptă ținea strâns o valiză uriașă. *Un fel de cușar din lemn, cum erau cele militărești, din timpul războiului, în care soldații își purtau fără chef izmenele, lamele de bărbierit, bocancii de schimb, maiouri, șosete, toate din bumbac, un album de familie scorojit, un pachet de biscuiți, două fire de cârnați și multe alte nimicuri*”.

sau apare în poziții unde norma gramaticală exclude prezența oricărui semn de punctuație:

„Nu numai canal, nu numai unelte și mașini, fabrici și ogoare, minereuri, metale, industrii (grele și ușoare), furnale, măști de proiecție, iureșe și succese, succese în iureș, ci și... fotolii. *Academicice*”. (V. Ierunca, *Dimpotrivă*);

„Mii de ciori, familii întregi. *Croncăneau și se izbeau de nori*” (Simona Constantinovici, *Colecția de fluturi*).

După cum am susținut și am ilustrat pe baza selecției de texte operate, problematica punctului interior acoperă o varietate de distribuții atipice ale punctului, puse, deocamdată, pe seama tendinței unor scriitori de a produce efecte stilistice prin segmentări subiective ale enunțului. Punctului interior i se recunoaște această funcție stilistică, dar introducerea punctului și în structura internă a enunțurilor continuă să fie privită ca o strategie discursivă rară, nicidecum simptomatică pentru evoluția actuală a punctuației românești.

BIBLIOGRAFIE

- Beldescu, G., *Punctuația în limba română*, ediția a II-a, revăzută și completată, București, Editura 100+1 Gramar, 1997.
- Borchin, M.-I., *Manual de ortografie și punctuație*, Timișoara, Editura Excelsior Art, 2005.
- ***, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic, 2005 (DOOM₂).

Drincu, S., *Semnele ortografice și de punctuație în limba română. Norme și exerciții*, București, EȘE, 1983.

***, *Gramatica limbii române*, ediția a III-a, București, Editura Academiei Române, 2005.

Petrescu, L., *Cronica unor morți amânate*, prefață la Simona Constantinovici, *Colecția de fluturi*, Timișoara, Editura Brumar, 2005.

THE INNER POINT

(Abstract)

In the latest studies of punctuation, a special distribution of the full-stop is revealed. The introduction of the full-stop, known as a mark of final punctuation, in the inner structure of the sentence, allows the writers to underline the numerous possible meanings of pause in the discourse. The distribution – forbidden by the definition of the full-stop – generates various stylistical consequences of the use of full-stop as a mark of interior punctuation in the novel *Collection of Butterflies* (*Colecția de fluturi*) written by Simona Constantinovici.